

LA RESPONSABILITAT
AMBIENTAL DE LES
GRANS POTÈNCIES
INTERNACIONALS*

BARRY BUZAN

Professor emèrit, London School of Economics
and Political Science

ROBERT FALKNER

Professor de Relacions Internacionals, London
School of Economics and Political Science

* Aquest article és un extracte del capítol 13 de Robert Falkner i Barry Buzan (ed.). *Great Powers, Climate Change, and Global Environmental Responsibilities*, Oxford: Oxford University Press, 2022, p. 279-89.

Hi ha dues maneres d'abordar la relació entre les grans potències globals, el fenomen del canvi climàtic i les responsabilitats globals en matèria de medi ambient que se'n deriven. En primer lloc, per tal d'evitar les conseqüències devastadores per a la societat que causaria un escalfament global descontrolat, cal una actuació decidida de la comunitat internacional per tal de reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i assolir, d'aquesta manera, la neutralitat de carboni el més aviat possible. Certament, el canvi climàtic és un problema d'abast mundial que requereix una enorme coordinació internacional entre un gran nombre d'agents, per tal que puguin dur a terme accions dins del marc multilateral del règim climàtic de les Nacions Unides. Només es pot mantenir un escalfament global inferior als 2°C en el futur si tots els països col·laboren per dirigir l'economia mundial cap a la descarbonització.

És a dir, per resoldre el trencaclosques climàtic, la comunitat internacional necessita una estratègia de col·laboració global compartida que sigui liderada per les grans potències.

En segon lloc, no podem passar per alt que amb relació al canvi climàtic existeixen profundes desigualtats internacionals pel que fa a la responsabilitat de cada país com a causant del problema, i a la capacitat real de la que disposa per a trobar-hi una solució efectiva. D'una banda, hi ha un reduït grup de països més poblats, poderosos i avançats econòmicament que han estat els causants principals de l'escalfament global antropogènic: els Estats Units, Japó, Alemanya, França, el Regne Unit i Rússia, els quals paradoxalment també controlen la major part de les capacitats econòmiques i tecnològiques que seran fonamentals per a la transició energètica cap a la neutralitat de carboni. Més

recentment, la globalització i la dispersió de la tecnologia industrial han convertit també un grapat d'economies emergents –la Xina, l'Índia i el Brasil– en potències climàtiques destacades, tant pel que fa a la seva responsabilitat actual per les altes emissions de gasos amb efecte d'hivernacle com per la seva capacitat, cada vegada més gran, d'assolir l'objectiu de la neutralitat de carboni. En definitiva, podem concloure que les decisions i les accions futures conjuntes

de totes aquestes potències determinaran, en gran mesura, si el món pot evitar una catàstrofe climàtica. Sigui com sigui, un petit nombre de les principals potències climàtiques tenen el destí del planeta a les seves mans.

L'acusat contrast entre l'amenaça ecològica mundial i la concentració de les capacitats i responsabilitats relacionades amb el clima en un petit grup de potències ambientals planteja tres grans preguntes per als

investigadors en relacions internacionals, i per als analistes de la política climàtica:

En primer lloc, què és el que converteix els països en potències –o fins i tot, en grans potències– ambientals? i en quina mesura aquests mateixos països lideren la cooperació internacional en matèria de medi ambient?

En segon lloc, han assumit aquestes grans potències ambientals responsabilitats excepcionals respecte al canvi climàtic, proporcionals a la seva posició de poder en la política ambiental mundial?

I finalment, en tercer lloc, fins a quin punt el canvi climàtic s'ha convertit en una qüestió de seguretat internacional per part de les grans potències? i, de ser aquest el cas, fins a quin punt preocupa a aquestes potències en el seu esforç de manteniment de l'ordre internacional i l'estabilitat en la comunitat internacional?

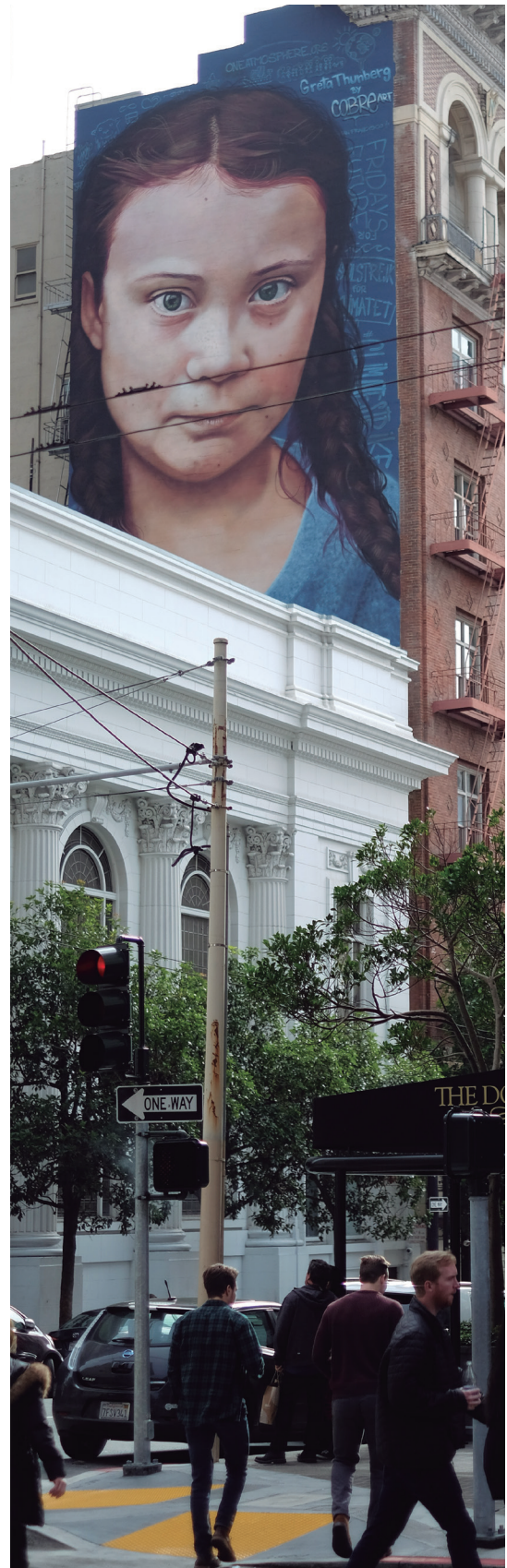
L'èxit de la UE en la reducció de la seva empremta ecològica global fa que paradoxalment disminueixi també el seu poder negatiu (...), cosa que mina la seva influència en les negociacions internacionals

A continuació, intentarem respondre a aquests tres grans interrogants amb l'objectiu de mesurar el compromís de les grans potències globals en la lluita contra el canvi climàtic.

Les grans potències ambientals

La política ambiental mundial, com altres grans temes d'abast global, es caracteritza per presentar importants desigualtats de poder. Aquest poder sobre la política ambiental global depèn de la capacitat d'impacte, tant positiu com negatiu, que els països tenen sobre la qualitat del medi ambient arreu del món i la seva capacitat per actuar a favor o en contra de la protecció efectiva del medi ambient a escala global. En aquest rerefons, podem distingir entre poder ambiental negatiu i poder ambiental positiu. D'una banda, el poder ambiental negatiu és el control d'un país sobre una part considerable dels ecosistemes o recursos mundials, i la seva capacitat per degradar el medi ambient; el poder ambiental positiu, de l'altra, és la capacitat d'un país per fomentar la protecció mundial del medi ambient o promoure la cooperació internacional en matèria ambiental. El poder ambiental és, per tant, un concepte en si mateix neutre, però l'equilibri entre els seus usos positius i negatius determina quina consideració tenen els altres membres de la comunitat internacional respecte de l'actuació i el poder ambiental d'un determinat país.

Totes les grans potències ambientals, tant les convencionals com les emergents, han contribuït de manera significativa a la degradació del medi ambient a escala mundial. Tanmateix, a causa del seu gran pes demogràfic i econòmic, alguns països poden considerar que tenen una importància sistèmica en la política ambiental global. Aquest és el cas dels Estats Units, una potència mundial amb una petjada ecològica històricament desmesurada, i també és el cas de la Xina, una potència mundial emergent àvida de recursos naturals i amb uns nivells de contaminació que augmenten ràpidament. Tanmateix, i per raons diferents, existeixen també al-

tres grans potències ambientals que, si bé no es poden comparar amb la petjada ecològica global amb les dues primeres, controlen grans ecosistemes amb una importància regional i mundial immensa: aquest és el cas del Brasil i l'extraordinària selva amazònica, o l'Índia, amb les seves extenses àrees de biodiversitat. En suma, un petit nombre de grans potències tenen una influència decisiva en l'ús global dels recursos naturals i els nivells de contaminació transfronterera que se'n deriven. Per exemple, pel que fa al subministrament mundial de carbó –una de les fonts més importants d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle–, només cinc països controlen més del 75% de les reserves proves en l'actualitat, mentre que el 66% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle es concentren en tan sols deu països. Per tant, la capacitat per posar en perill el futur del planeta es concentra, en gran mesura, en mans d'un petit nombre de grans potències ambientals.

La capacitat de desenvolupar un ús positiu del poder ambiental i de promoure solucions ambientals d'àmbit global només és a l'abast d'uns pocs països, que tenen la capacitat de liderar una gran varietat d'assumptes ambientals, entre els quals signar acords ambientals multilaterals. Tot i això, cap d'ells no ha exercit el lideratge internacional de manera sistemàtica, ja sigui per si sol o col·lectivament. El que sí s'ha produït de vegades és una alternança entre potències en el protagonisme i lideratge internacionals, i que ha fet que entre algunes d'elles s'hagin intercanviat els rols de líder o el d'anar a remolc, de ser un Estat frontissa o un simple intermediari. Per exemple, en les dècades dels setanta i vuitanta, els Estats Units van ser un agent fonamental per establir l'agenda ambiental internacional, però darrerament els successius governs estatunidencs s'han mantingut més al marge en el lideratge internacional de l'acció climàtica, en prioritzar la competitivitat econòmica en detriment de la protecció del medi ambient a escala mundial. D'altra banda, la Unió Europea ha emergit com una gran potència ambiental destacada, fet que li ha

comportat un ampli reconeixement internacional pel seu paper positiu en els fòrums internacionals. Paradoxalment, però, l'èxit de la Unió Europea en matèria ambiental a l'hora de reduir la seva petjada ecològica global ha tingut, com a contrapartida, una disminució del seu poder ambiental negatiu –ja que contamina menys–, un fet que li ha fet perdre influència en les negociacions internacionals en matèria de medi ambient. Pel que fa a Rússia, atès que mai ha aconseguit que se li reconegués la reducció d'emissions de carboni com a conseqüència de la seva fallida econòmica en la dècada dels noranta, el país ha adoptat un paper més passiu en l'àmbit climàtic, prioritant sempre l'economia domèstica en detriment de les prioritats ambientals globals.

La imposició d'exigències més dures a les potències emergents del Sud Global en el moment d'assumir més responsabilitats ambientals ha estat un fenomen recent, ja que les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle d'aquests països han experimentat un ràpid augment i els ha empès, per tant, a adoptar posicions més destacades. El grup BASIC per a les negociacions a la Cimera del Clima de Copenhaguen de 2009 –format per la Xina, l'Índia, el Brasil (juntament amb Sud-àfrica)– va mostrar la seva disposició a considerar la possibilitat d'assumir més responsabilitats com a principals emissors. Tanmateix, d'una manera o una altra, els tres primers han continuat defensant el seu estatus de país en desenvolupament en el context de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (UNFCCC, segons les seves sigles en anglès), la qual cosa els permet més flexibilitat a l'hora d'afrontar el repte global de la mitigació del canvi climàtic. D'entre tots ells, la Xina és el país que més ha avançat en l'acceptació d'algunes responsabilitats climàtiques excepcionals, fet que s'aplica per la seva voluntat de presentar-se com a gran potència responsable. No obstant això, atesa la seva insistència constant en diferenciar la política climàtica entre el Nord i el Sud i la seva posició com a principal emissor del món

de gasos amb efecte d'hivernacle des de 2006, la Xina només pot ser considerada una gran potència parcialment responsable en matèria ambiental.

Les responsabilitats ambientals de les grans potències

Si ens fixem en el conjunt de dinàmiques que conformen les relacions internacionals, veurem com les grans potències tenen un paper preeminent i, de fet, s'espera d'elles que assumeixin més compromisos i responsabilitats que la resta en la gestió de la pau i la seguretat globals, la qual cosa es posa de manifest sobretot en el cas dels cinc membres permanents del Consell de Seguretat de les Nacions Unides. Com a contrapartida, les grans potències tradicionals s'han dotat també d'un sistema de drets i responsabilitats excepcionals, estretament interrelacionats, que incentiven les grans potències i en certa manera legitimen la desigualtat de poder institucionalitzada. No obstant això, en el marc del canvi climàtic, no existeix fins ara cap sistema equiparable de drets i responsabilitats interconnectats per a les grans potències. Aquestes han acceptat la seva responsabilitat en assumir una part més important de la càrrega de la mitigació del canvi climàtic, però aquesta responsabilitat s'aplica de manera col·lectiva a tots els països industrialitzats i no només al petit grup dels principals emissors. En consonància amb un dels principis centrals de la Declaració de Rio de 1992, el Principi de Responsabilitats Comunes però Diferenciades¹ (CBDR, segons les seves sigles en anglès), el règim de la UNFCCC va incorporar la divisió Nord-Sud a l'hora de distribuir les responsabilitats globals a la majoria dels marcs ambientals internacionals.

1. El CBDR és un principi establert a la Convenció Marc de Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (UNFCCC) que reconeix que tots els estats tenen una responsabilitat en abordar els desafiaments del canvi climàtic, però especifica que no tots els països tenen les mateixes obligacions ni responsabilitats sobre això.

Segons la norma del CBDR, s'espera que les economies desenvolupades siguin les primeres a reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i que, al mateix temps, ajudin als països en desenvolupament amb el seu repte d'adaptació i mitigació del canvi climàtic.

Atès que un petit nombre dels principals emissors han tingut un paper sobredimensionat com a causants del fenomen del canvi climàtic global, és raonable que aquestes potències climàtiques acceptin responsabilitats excepcionals per gestionar l'amenaça climàtica. Tanmateix, en l'àmbit climàtic, és difícil establir un conjunt de drets i privilegis excepcionals que puguin compensar les responsabilitats excepcionals. Si fos el cas, aconseguir una posició privilegiada o, fins i tot, el dret a veto en el procés de presa de decisions internacionals seria una compensació ínfima pel fet d'assumir una part excepcional de la càrrega de la mitigació del canvi climàtic. A més, la creació d'un club privilegiat de grans potències dins el règim climàtic internacional tindria importants problemes de legitimitat dins la comunitat internacional. Els països en desenvolupament han estat molt crítics amb la manca d'acció climàtica per part dels principals emissors i han rebutjat sistemàticament qualsevol mesura encaminada a adoptar una estratègia de gestió assumida per pocs països en el marc de la UNFCCC.

Les principals potències climàtiques mai no han estat capaces d'establir un marc comú respecte de les seves responsabilitats excepcionals compartides. La UE ha mostrat una singular disposició envers la idea d'assumir més part de la càrrega de la mitigació i de proporcionar suport econòmic als països en desenvolupament. Però, aquest no és el cas dels Estats Units, que s'han negat en diverses ocasions a acceptar «responsabilitats superiors» a causa de les seves emissions històricament tan elevades, i s'han mostrat més reticents a una interpretació més àmplia de la norma del CBDR. Diferents governs estatunidencs van ser també pioners a l'hora d'argumentar que les emissions futures de les economies emergents havien de tenir

més pes en la distribució de la càrrega de la mitigació. I pel que fa a Rússia, Moscou va intentar reivindicar el seu lideratge internacional en matèria de medi ambient, exagerant les primeres reduccions de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle que van acompanyar la caiguda de la Unió Soviètica. Tanmateix, fins i tot abans de la guerra d'Ucraïna, aquest relat no va tenir gaire acceptació a nivell internacional. La dependència russa, cada vegada més gran, de les exportacions de combustibles fòssils, acompanyada dels interessos econòmics nacionals, van acabar dominant la seva estratègia de mitigació del canvi climàtic.

Per la seva banda, la majoria de les potències climàtiques del Sud Global han intentat defensar el seu estatus de països en desenvolupament dins el règim climàtic, enfront d'una pressió cada vegada més gran perquè assumeixin més responsabilitats en consonància amb el seu perfil creixent d'emissions. L'Índia és la que s'ha mostrat més reticent a acceptar més responsabilitat climàtica. Per contra, la Xina, amb la seva voluntat de projectar la imatge de gran potència responsable, ha estat més procliu a assumir responsabilitats climàtiques excepcionals, sobretot en el marc de la seva rivalitat amb els Estats Units com a grans potències globals. No obstant això, a Beijing li costa cada cop més mantenir la imatge de país en desenvolupament i alhora, de gran potència. En el cas del Brasil, aquest va mostrar una certa aspiració a adoptar una posició de lideratge climàtic, especialment en les etapes prèvies a l'Acord de París. Un cop superat el parèntesi de govern de Bolsonaro, és d'esperar que, amb el retorn de Lula da Silva a la presidència, el país mostri una actitud més proactiva. Atès que aquesta situació requereix responsabilitats excepcionals, però pocs drets i privilegis addicionals a canvi, els principals emissors de gasos amb efecte d'hivernacle no han estat fins ara capaços d'acordar una posició comuna sobre els seus compromisos extraordinaris internacionals com a grans potències ambientals. El canvi de rumb de l'Acord de París cap a la voluntarietat,

i determinats fets en l'àmbit nacional, posen de manifest la reticència d'aquests països a assumir qualsevol paper formal com a grans potències en la gestió del clima global. La seva insistència a tenir la màxima flexibilitat a l'hora de comprometre's respecte de les emissions és un senyal de que estan decidits a prioritzar la sobirania nacional, en detriment de la responsabilitat mundial pel futur del planeta.

El debat sobre la responsabilitat ambiental de les grans potències continua ben present en l'agenda de la política climàtica internacional i, de fet, ha ressorgit amb força quan les potències emergents han començat a adquirir importància econòmica i ambiental. Per exemple, la Xina, l'Índia i el Brasil han hagut de fer front a les expectatives internacionals de contribuir més als esforços de mitigació en consonància amb la seva petjada ecològica cada cop més gran, fet que comença a qüestionar l'estricta divisió de la UNFCCC de les responsabilitats entre el Nord i el Sud. En el cas particular de la Xina, aprofitant la retirada temporal dels Estats Units de l'Acord de París sota la presidència de Trump, Beijing ha interioritzat el canvi climàtic com un element clau en el seu discurs de potència responsable. No obstant això, el lideratge xinès ha tingut la precaució de no desdibuixar massa la divisió de responsabilitats entre el Nord i el Sud. A l'Índia i el Brasil, per exemple, les elits nacionals han seguit defensant el seu estatus de país en desenvolupament per tal d'evitar un debilitament més gran del principi de CBDR. En definitiva, totes les grans potències ambientals actuen de manera poc responsable, tant les tradicionals com les emergents.

Canvi climàtic, qüestió de seguretat?

Malgrat la crida perquè les grans potències climàtiques assumeixin més responsabilitats ambientals, la diferència entre la seva culpabilitat històrica i l'acceptació de responsabilitats excepcionals gairebé no s'ha reduït. Les grans potències no consideren el canvi climàtic una

amenança sistèmica a l'ordre internacional ni una qüestió de seguretat. Per descomptat, hi ha mesures i iniciatives en marxa per convertir el clima en una qüestió de seguretat des de finals de la dècada dels vuitanta del segle passat, si no abans, amb la participació, cada vegada més, d'organitzacions polítiques i militars, incloent-hi algunes de les principals potències climàtiques. Aquestes iniciatives per convertir el canvi climàtic en una qüestió de seguretat s'han centrat tant en la seguretat nacional com en el marc de la seguretat humana: les iniciatives dins de l'àmbit de la seguretat nacional identifiquen l'escalfament global com una font de conflicte internacional, mentre que les centrades en la seguretat humana es focalitzen en els seus efectes perjudicials sobre els mitjans de subsistència de les comunitats i els individus. Si bé és cert que la majoria dels països ara inclouen el canvi climàtic en els seus plans de seguretat nacional, cap de les mesures per convertir el clima en una qüestió de seguretat no ha provocat la resposta política encaminada a donar les respostes d'emergència, d'abast nacional o internacional, que són necessàries per evitar un escalfament global més gran. Atès que convertir el clima en una qüestió de seguretat és clau per implicar i legitimar la gestió de projectes sostenibles, aquest fracàs de la resposta política podria resultar fatal. Fins al moment, l'èxit de les mesures per convertir el clima en una qüestió de seguretat s'ha vist bloquejat pels diversos interessos, principalment de les grans potències ambientals, ja sigui com a països en desenvolupament o com a grans consumidors i/o exportadors de combustibles fòssils. La percepció de l'amenança del canvi climàtic encara no és prou forta com per contrarestar els interessos contraposats.

El problema actual és que (...) la política ambiental mundial inclou responsabilitats i no pas drets, la qual cosa la fa poc atractiva per a les grans potències ambientals

Dins de l'agenda internacional, el clima també es considera una qüestió de seguretat. El Consell de Seguretat de les Nacions Unides ha tractat les implicacions en matèria de seguretat del canvi climàtic cada vegada amb més freqüència: ho va fer per primer cop el 2007 i, posteriorment, els anys 2011, 2018, 2019 i 2021. Els petits països insulars en desenvolupament, la supervivència dels quals està en risc per la pujada del nivell del mar, han mostrat un gran interès, com no podia ser d'una altra manera, a impulsar aquesta agenda. La Unió Europea ha estat la principal gran potència climàtica que ha donat suport a aquestes iniciatives per implicar el Consell de Seguretat en l'acció climàtica internacional. Els Estats Units han mostrat una posició més tèbia, que ha oscil·lat des de l'oposició frontal del president Donald Trump, fins a un compromís renovat amb l'agenda de seguretat climàtica sota la presidència de Joe Biden. Els més reticents han estat Rússia i la Xina, que s'han oposat a qualsevol mesura per conferir un paper formal en aquesta matèria al Consell de Seguretat, i han preferit abordar aquest assumpte mitjançant el marc multilateral de la UNFCCC.

Si la consideració del clima com a qüestió de seguretat és veritablement el camí que cal seguir per implicar la gestió de projectes sostenibles en la resposta internacional envers el canvi climàtic, prendria aleshores la comunitat internacional aquesta mateixa direcció si s'intensifica la tendència a l'escalfament? Tot i que les parts de l'Acord de París han convingut mantenir l'escalfament global per sota de 2 °C d'aquí a final de segle, les tendències actuals d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle preveuen amb tota probabilitat un escalfament global d'entre 3 °C i 4 °C d'aquí al 2100. Aquest fet podria

abocar el planeta a perillosos punts crítics ecològics: l'augment del nivell del mar, els fenòmens meteorològics més extrems i la destrucció dels principals ecosistemes (selves tropicals, esculls de corall, regions de permafrost, etc.). Es posarien en perill també les infraestructures urbanes i industrials, es pertorbarien els sistemes d'energia i de transport i es reduirien els rendiments agrícoles a molts indrets del món. Les amenaces consegüents per als mitjans de vida de centenars de milions de persones podrien provocar migracions massives i la desestabilització dels estats dèbils, la qual cosa tindria conseqüències perilloses per a la seguretat regional i internacional.

Així doncs, no es pot descartar que els efectes del canvi climàtic puguin provocar que els estats s'enfrontin a l'amenaça de la desintegració política o fins i tot a l'extinció, o bé que esdevinguin una amenaça existencial col·lectiva per a la civilització humana. El dubte és quan i com aquesta percepció compartida d'amenaça serà suficientment forta per considerar la necessitat de convertir el clima en una qüestió de seguretat d'abast global. Les grans potències climàtiques—principals culpables de la crisi climàtica— encara no redueixen prou les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle per evitar l'escalfament global descontrolat. Tanmateix, a mesura que s'agregui la crisi climàtica, la pressió sobre aquests països de ben segur que augmentarà. Aquest raonament suggereix que el problema encara ha d'empitjorar molt abans que no hi hagi voluntat de resoldre'l. El principal risc de l'estratègia de l'espera és que el canvi climàtic té tendència a generar punts crítics, a partir dels quals és infinitament més car i difícil, si no impossible, actuar per tal de revertir la situació.

Una possible alternativa [a reformar el Consell de Seguretat de l'ONU] seria crear un fòrum «minilateral» amb la tasca específica de tractar el canvi climàtic: un G6 de les grans potències ambientals o un G10 dels principals emissors

Dins d'aquesta conjuntura i considerant els obstacles que suposa posar en marxa la gestió de projectes sostenibles en el temps, és urgent abordar tres assumptes íntimament interrelacionats.

En primer lloc, la política interior de les principals potències ambientals ha d'estar encaminada a contrarestar els interessos i les mentalitats vinculades a la modernitat impulsada pel carboni, fet que impedeix una descarbonització més ràpida. L'equilibri intern de poders a nivell nacional ja comença a inclinar-se a favor dels que es beneficiarien de la transició cap a la neutralitat de carboni i la protecció del clima, en detriment dels que encara inverteixen en actius amb altes emissions de carboni. No és una tasca fàcil, però cada vegada hi ha més indicis que les estratègies industrials sostenibles, i les tecnologies amb baixes emissions de carboni, comencen a arrelar en algunes de les grans potències ambientals.

En segon lloc, cal evitar una mentalitat de divisió Nord-Sud en relació a les responsabilitats internacionals en la política ambiental global, sobretot per desprendre's de la càrrega postcolonial que suposa. Les reivindicacions de justícia global i l'exigència d'ajudes per a l'adaptació i la mitigació climàtiques als països de rendes baixes continuaran sent rellevants. Però per accelerar la transició cap a la neutralitat de carboni hem d'optar per una sèrie de prioritats compartides que estiguin en consonància amb la mentalitat que tots viatgem al mateix vaixell i que, actualment, fa aigües, cosa que és literal en el cas de les illes a nivell del mar, els deltes dels rius i les zones costaneres. Com més ens

apropem als punts crítics de l'escalfament global, més urgent serà que la comunitat internacional faci front de manera col·lectiva a aquesta amenaça compartida. Les potències emergents del Sud Global tenen una oportunitat política única de prendre la iniciativa per revertir aquesta situació. Han d'alçar la veu en defensa d'una perspectiva planetària amb visió de futur, en detriment de la visió postcolonial retrògrada que defensen actualment, que és cada vegada més perillosa per dur a terme una política mundial estratègica sobre el canvi climàtic en el marc de la crisi actual. Prendre aquesta actitud i iniciativa suposaria reivindicar el seu estatus i els seus drets com a grans potències ambientals. Tanmateix, perquè aquest replantejament de les responsabilitats compartides globals tingui èxit, les potències del Nord Global han de complir promeses passades que, fins ara, només s'han complert parcialment. Una negociació en aquest sentit facilitaria una millor coordinació entre l'heterogeni grup de grans potències ambientals.

En tercer lloc, cal considerar seriosament com aconseguir que totes les grans potències ambientals assumeixin més responsabilitats ambientals a escala global. Avui dia aquesta col·laboració pot semblar una utopia, sobretot si tenim en compte la rivalitat entre els Estats Units i la Xina. Però ni tan sols el marc mental d'una nova Guerra Freda pot excloure una cooperació de caire funcional, pràctica i específica, entre potències, encara que aquestes segueixin considerant-se enemigues. Cal recordar que fins i tot en plena Guerra Freda, els Estats Units i la Unió Soviètica van signar importants acords de control d'armament. El problema actual és que, de resultes del marc Nord-Sud, la política ambiental mundial inclou responsabilitats però no pas drets, la qual cosa la fa poc atractiva per a les grans potències ambientals. La gestió tradicional de projectes sostenibles funcionava proposant un tracte raonable tant a les grans potències

com a la resta de la comunitat internacional; assumien grans càrregues de responsabilitat i a canvi rebien certs privilegis polítics. No sempre funcionava bé, però proposava un pacte que potencialment beneficiava a les dues parts, la qual cosa sembla ser un requisit *sine qua non* –tot i que, certament, no suficient–, per aconseguir més implicació de les grans potències en la gestió del medi ambient mundial.

Aquesta acceptació més gran de responsabilitats ambientals per part de totes les grans potències ambientals està molt present al grup dels cinc membres permanents del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, que a poc a poc, es va implicant en la lluita contra el canvi climàtic. No obstant això, la reforma del Consell de Seguretat sembla avui una fita impossible, pels motius de sempre. Una possible alternativa seria crear un fòrum amb pocs membres –minilateral– amb la comesa específica de lluitar contra el canvi climàtic –potser a través d'un G6 de les grans potències ambientals, o un grup G10 dels principals emissors–. Aquest grup conferiria drets i l'estatus de gran potència als que ara no tenen aquest privilegi en el Consell de Seguretat de les Nacions Unides (l'Índia, el Brasil o la UE) i, com succeeix en el mateix Consell, podria incloure, a més, membres rotatoris per tal de garantir més representació i legitimitat internacionals. Tanmateix, perquè la idea reïxi, les grans potències ambientals haurien d'establir una ètica de la responsabilitat col·lectiva per a la sostenibilitat del planeta. Sense la gestió per part de les grans potències sembla poc probable que les forces responsables de la governança transnacional i global que actualment estan en joc siguin prou fortes, per si soles, per provocar canvis prou importants i alhora prou ràpids per avançar-se a la imminent crisi climàtica. Superar els obstacles que s'hi oposen hauria de ser una de les principals prioritats de la política ambiental global de cara al futur proper.